

Historia Francji – wybitne postacie

Chlodwig I pierwszy z dynastii Merowingów, (fr. Clovis Ier, ok. 466 - po 26 października 511)

był władcą Franków. Ten chyba najśłynniejszy spośród merowińskich władców objął tron w 481 roku, po śmierci swojego ojca. Po śmierci króla Wizygotów Euryka w 486 roku, wyprawił się do północnej Galii, gdzie rezydował Syagriusz. Podbił jego państwo. Około 508 roku pokonał czterech innych władców frankijskich po czym wcielił do swego państwa ich ziemie.

U króla Franków zaczęła się przejawiać sympatia do religii chrześcijańskiej. Zachęcała go do tego jego małżonka, Chrodechilda Klotylda, bratanica króla Burgundów.

W 496 lub 497 doszło do konfliktu z Alamanami. Chlodwig według legendy miał zapowiedzieć, że jeśli odniesie zwycięstwo, to zerwie z dawnymi wierzeniami. W toku działań wojennych, w czasie których Chlodwig był wspomagany przez innego króla frankijskiego, Sigiberta Kulawego rozegrała się bitwa pod ZŹlpich. Frankowie odnieśli w niej zwycięstwo, zaś król Alemanów poległ, co pozwoliło Chlodwigowi opanować część ich ziem.

Według przekazu Grzegorza z Tours Chlodwig dotrzymał słowa i **w Boże Narodzenie 496 roku został ochrzczony w Reims przez tamtejszego biskupa, św. Remigiusza**. Wraz z nim chrzest miało przyjąć 3 000 Franków. Przebieg uroczystości wyglądał następująco: po przybyciu Chlodwiga do katedry w Reims stanął on przed biskupem i skierował się w kierunku zachodnim by wyrzec się szatana i jego sług, a następnie w kierunku wschodnim i władca wypowiedział wyznanie nowej wiary. Po dokonaniu tego król został rozebrany i wszedł do chrzcielnicy po czym trzykrotnie biskup zanurzył go w wodzie. Następnie św. Remigiusz miał postawić znak krzyża na czole Chlodwiga. Według legendy oleju zabrakło i biskup Remigiusz rozpoczął modlitwę. Wówczas nadleciała gołębnica, która przyniosła olej. Po namaszczeniu Chlodwiga uroczystość się zakończyła.

Później nakłoniony przez Chrodechildę wyprawił się na Burgundów. Księżniczka pragnęła się zemścić na stryju za śmierć rodziców. Jednak Chlodwig nie spełnił tej prośby a nawet pozyskał jej stryja Gundobada do sojuszu przeciwko Wizygotom Alaryka II. W 507 roku doszło w pobliżu Poitiers do bitwy po Vouille z Wizygotami, w której poniósł śmierć ich władca.

Największym wyróżnieniem dla króla Franków było nadanie mu godności konsula jako ostatniemu spadkobiercy po zachodnim cesarstwie rzymskim. Pod koniec życia Chlodwig przeniósł dwór do Paryża gdzie zmarł w 511 roku. Po śmierci Chlodwiga I państwo Franków zostało podzielone pomiędzy jego czterech synów — Teodoryka, Clostara, Childebarda i Chlodomera.

Kiedy na tronie zasiadł król Chlodwig (481 rok), zastanawiano się, co uczynić herbem króla. W końcu postanowiono, że będą to trzy czarne ropuchy. Stała się wtedy jednak przedziwna rzecz - mieszkającego w Joyeen-Val pustelnika pewnej nocy odwiedził anioł. Podarował on pustelnikowi tarczę, ozdobioną trzema złotymi liliami i rozkazał, by ten oddał ją żonie króla, Klotyldzie. Od tej pory lilia stała się herbem królewskim. Później, w czasach drugiej wyprawy krzyżowej, lilia znalazła się na chorągwiach wojsk Ludwika VII. Godło to zaczęło określać mianem Fleur de Louis (Kwiat Ludwika), co szybko przekształciło się w fleur-de-lys - dzisiejszą francuską nazwę lilii burbońskiej.

Karol Wielki (łac. Carolus Magnus, fr. Charlemagne, ur. 2 IV 742 lub 747, zm. 28 stycznia 814 roku w Akwizgranie) – król Franków i Longodardów, od 25 grudnia 800 roku cesarz Imperium Rzymskiego.

Karol Wielki był synem Pepina Krótkiego z dynastii Karolingów. Swój przydomek zawdzięczał nie tylko dokonaniom dyplomatycznym i militarnym, ale i posturze – przeprowadzone w 1861 roku pomiary szkieletu władcy wykazały, iż miał on 192 cm wzrostu.

Po śmierci Pepina Krótkiego w roku 768 władzą we frankijskim królestwie podzielili się – zgodnie z obowiązującym zwyczajem, Karloman i Karol. Karol został ogłoszony królem w dniu 9 listopada 768 roku. W następnym roku poprowadził swoją pierwszą wyprawę wojenną przeciwko zbuntowanym Akwitancykom pod wodzą księcia Hunalda. Po trzech latach panowania, 4 (lub 5) grudnia 771 zmarł Karloman i Karol objął samodzielne rządy, które trwały przeszło czterdzieści lat. Niemal cały okres panowania Karola wypełniony był wojnami toczonymi na rubieżach i poza granicami jego państwa. Podczas panowania przeprowadził 54 kampanie wojenne, a w połowie z nich przewodził osobiście. W trakcie walk zdołał rozszerzyć swe panowanie na obszarze od rzeki Ebro w Hiszpanii aż za Ren. W granicach imperium znalazły się też samodzielna dotąd Bawaria oraz północna i środkowa Italia, dokąd wyruszył na wezwanie papieża. Po złamaniu potęgi Longobardów ogłosił się ich władcą. Zwierzchnictwo Karola uznać musiały również plemiona słowiańskie z nad Łaby i Soławy (w latach 781 i 789).

Monarchia Karola Wielkiego obejmowała pod koniec jego panowania obszar liczący ponad milion kilometrów kwadratowych. W szczytowym okresie rozwoju imperium Karola Wielkiego obejmowało tereny dzisiejszych:

Francji, Belgii, Holandii, Austrii, Szwajcarii, zachodnich Niemiec, północnych Włoch, Kostaryki oraz północno-wschodnią część Hiszpanii i Białej.

Administracja w tak ogromnym państwie była niezwykle trudna. Utrzymany został funkcjonujący jeszcze za Merowingów podział na ziemie oraz powiaty, ale obok niego wprowadzono hrabstwa jako mniejsze jednostki terytorialnego zarządu, które podlegały urzędnikom mianowanym i odwoływanym przez władzę. Na kresach monarchii zorganizowano marchie, na czele których stanęli margrabiowie o szerokich kompetencjach wojskowych. Marchie to: Duńska, Friulska, Hiszpańska, Bretońska, Panońska. Sukcesy militarne uczyniły z Karola najpotężniejszego władcę Europy Zachodniej. Zbudowane przez niego imperium, zamieszkałe przez ludność romańską i germańską, zróżnicowane pod względem gospodarczym i społecznym, było w praktyce zlepkiem wielu podbitych plemion i ziem, w których nie wygasły ani poczucie odrębności, ani tęsknota za samodzielnością. Świadomy tego władca próbował zunifikować imperium, wprowadzając m.in. jednolite prawo frankijskie, nowy podział administracyjny, czy zreformowany system monetarny oparty na srebrnym denarze. Najtrwalszym fundamentem jedności była jednak silna władza monarchy oraz wspólnota wiary i kultury chrześcijańskiej. Podboje swe argumentował chęcią rozprzestrzeniania wiary.

Pod energicznymi rządami Karola państwo frankijskie nabrało wszelkich cech mocarstwa. Do pełni szczęścia brakowało Karolowi jedynie tytułu cesarskiego. Otrzymał go w Boże Narodzenie 800 roku w Rzymie z rąk papieża Leona III. Był to cios dla Bizancjum, którego władcy wciąż pozostawali, przynajmniej w teorii, cesarzami rzymskimi. Nic też dziwnego, że dopiero po dwunastu latach Konstantynopol uznał tytuł cesarski Karola. Nie doszło też do wskrzeszenia cesarstwa uniwersalnego, obejmującego zarówno Zachód, jak i Wschód, do czego doprowadzić miał planowany ślub Karola z bizantyjską cesarzową Ireną. Ostateczny podział chrześcijańskiego świata na dwa niezależne od siebie ośrodki władzy stał się faktem. **Centrum odnowionego cesarstwa zachodniego mieściło się teraz nie w Rzymie, lecz w ulubionym mieście Karola, Akwizgranie, przez co odcięło się ono politycznie od antycznej przeszłości, nabierając charakteru europejskiego.**

W okresie rządów Karola Wielkiego podział świata na rzymski oraz barbarzyński został zastąpiony podziałem na świat chrześcijański (cywilizowany) i pogański (barbarzyński).

Cały chrześcijański Zachód czuł się oblegany i nieustannie nękany przez rozmaitych pogańskich wrogów. Zagrożenie to pomogło mieszkańcom państwa karolińskiego w wyrobieniu poczucia własnej tożsamości.

Karol Wielki zmarł 28 stycznia 814 i został pochowany w Akwizgranie. Jego imperium rozpadło się wkrótce po jego śmierci. W opinii historyków Karol Wielki uznawany jest za władcę wybitnego.

W średniowieczu stanowił wzór władcy idealnego, rycerza i gospodarza. Był świetnym politykiem, wodzem oraz mecenasem nauki i kultury. Sprowadził na swój dwór wielu wybitnych uczonych. Już współcześni w uznaniu zasług nadali mu przydomek Wielki (choć wg innych opinii, przydomek ten ma źródło w ogromnym, jak na owe czasy, wzroście władcy – 192 cm), zaś w językach słowiańskich jego imię stało się synonimem godności królewskiej.

Ludwik IX święty 1214 – 1270 i wyprawy krzyżowe

Król Francji od 1226 (panował 44 lata), syn Ludwika VIII z dynastii Kapetyngów i Blanki Kastylijskiej, święty Kościoła katolickiego. Był organizatorem i uczestnikiem VI i VII wyprawy krzyżowej. Z uwagi na pozycję Ludwika IX na kontynencie europejskim, angielski kronikarz, Mateusz Paris, nazwał go "królem ziemskich królów".

Wiek dwunasty to – w Europie – wiek stojący pod znakiem wypraw krzyżowych. Po synodzie w Clermont (1095), na którym papież, Urban II rzucił apel do zgromadzonych wiernych rozpoczęła się największą awanturą średniowiecza. Zdobycie Jerozolimy nastąpiło już w 1099 roku, ale już w niecałe dziewięćdziesiąt lat później (1187) Saladyn zdobywa i zajmuje ją. Potem jest już tylko gorzej, chociaż kolejne sto lat prób odbicia Świętego Miasta, a potem heroicznej obrony kurczących się resztek Królestwa Jerozolimskiego, obfitują w momenty zapisane na zawsze w historii etosu rycerskiego. Angażują się wielcy i mali, królowie i zwykli rycerze, a nawet tzw. prosty lud. Cóż z tego. Nie daje żadnych skutków 2 krucjata (1148-9), w której bierze udział sam król Francji Ludwik VII, wraz ze swą piękną i rezolutną żoną Eleonorą z Akwitanii (ślub 1137). Co gorsza, pewne wydarzenia z pobytu pary królewskiej na bliskim Wschodzie odegrają swoją rolę w ich rozwodzie (formalnie: ze względu na bliskie pokrewieństwo). Ten z kolei fatalnie zaciąży na kilku następnych stuleciach stosunków francusko-angielskich – osamotniona Eleonora (33 lata) wychodzi za mąż (1152) za 16-letniego Henryka Plantageneta, hrabiego Andegawenii i księcia Normandii, który w dwa lata później zasiądzie na tronie Anglii.

Święty Ludwik, król Francji, ponosi najpierw klęskę, potem odnosi efektowne zwycięstwo, aby w końcu dostać się wraz z całym wojskiem do niewoli, z której zostaje uwolniony po zapłaceniu okupu

i zrzeczeniu się kolejnych terytoriów. Niespełna dwieście lat po rozpoczęciu epopei pada Akka, ostatni liczący się bastion w Palestynie, przy okazji następuje masakra broniących twierdzy templariuszy. To nie jest bez znaczenia dla wydarzeń, które zajądą we Francji na samym początku 14 wieku.

Początki państwowości francuskiej

Porzucmy krzyżowców i spróbujmy się przyjrzeć Francji na przełomie 13 i 14 wieku. Warto sobie zdać sprawę, że Francja w wieku np. dwunastym daleka jest bardzo od Francji dzisiejszej. W roku 1180 francuskie terytoria wyglądały dość skromnie. Na terytorium dzisiejszej Francji zwracają uwagę olbrzymie posiadłości angielskie: Normandia (dziedzictwo Wilhelma Zdobywcy), Andegawenia i Akwitania (Plantageneci i Eleonora). Ale już w sto lat później, po spektakularnych sukcesach Filipa Augusta (Normandia, Andegawenia, Tours) jego syna (Ludwik VIII) i wnuka – Świętego Ludwika wygląda to zupełnie inaczej.

Wspierał zakony, zwłaszcza żebraczy zakon franciszkanów, współcześnie utworzony przez pokutnika Franciszka z Asyżu, który głosił ideały ubóstwa i ascezy, oraz Zakon Rycerzy św. Łazarza opiekujący się trędowatymi. Król kolekcjonował również relikwie, wśród których była korona cierniowa Chrystusa, jaką otrzymał w podarunku od cesarza Konstantynopola Baldwina II. Celem jej przechowania kazał zbudować w Paryżu dwukondygnacyjną kaplicę Sainte-Chapelle, uznawaną za jedno z najważniejszych arcydzieł architektury stylu gotyckiego.

W 1231 r. osobisty kapelan króla Robert de Sorbon zakłada uniwersytet.

Filip IV Piękny, (fr. Philippe le Bel) ur. 1268, Fontainebleau - zm. 29 XI 1314 r., król Francji i Nawarry w latach 1285-1314, z dynastii Kapetyngów .

Od pierwszych lat swego panowania zaangażował się w spór z królem Anglii Edwardem I o terytorium Akwitania, którą zajął zbrojnie w 1293 oraz bogatej Flandrii, opanowanej w 1301. Nieustanne wojny, jakie prowadził Filip IV wymagały wielkich pieniędzy. Zdobywał je wszelkimi sposobami, m.in. przez konfiskaty majątków lombardzkich bankierów i bogatej ludności żydowskiej, przez zamianę powinności lennych na świadczenia pieniężne oraz przez nałożenie specjalnego podatku na duchowieństwo. Gdy ponadto przejął sądownictwo nad duchownymi, papież Bonifacy VIII ogłosił zamiar ekskomunikowania go, do czego jednak nie doszło, wobec wojny domowej między możnymi w samym państwie papieskim i śmierci papieża w 1303. Filip IV kazał wykopać zwłoki Bonifacego VIII i spalić go na stosie jako heretyka. Następni papieże, szukając protekcji Filipa IV, ulegli jego naciskom i począwszy od Klemensa V przenieśli swe dwory do Awinionu na południu Francji. Było to równoważne uzależnieniem.

Filip IV równie bezwzględnie rozprawił się z rycerskim Zakonem Templariuszy, utworzonym w XII w. w Jerozolimie. Gdy oskarżono ich o herezję, wytoczył im, jako zwierzchnik Królestwa Jerozolimy i za zgodą papieża Klemensa V, proces sądowy, w którego wyniku kilkudziesięciu braci zakonnych, po torturach, zostało spalonych na stosie. Przy czym majątek zakonu (w tym twierdza Temple w Paryżu) uległ konfiskacie na rzecz joannitów.

W okresie panowania Filipa IV bardzo wzrosła rola i znaczenie Paryża. Miasto liczyło wtedy ok. 200 tys. mieszkańców i było największym w zachodniej Europie. Centrum administracyjne, z licznymi pałacami, znajdowało się na wyspie Cité na Sekwanie. Na jej prawym brzegu rozbudowała się dzielnica handlowa, na lewym dominowały budowle sakralne i Uniwersytet Sorbony. Filip IV Piękny zmarł 29 listopada 1314 r., prawdopodobnie na skutek wylewu krwi do mózgu. Po nim panowało jeszcze trzech królów dynastii Kapetyngów (987-1328), wszyscy będący synami Filipa IV. W 1302 roku po raz pierwszy zwołał Stany Generalne (fr. États-Généraux) - zgromadzenie reprezentujące przedstawicieli 3 stanów: szlachty, duchowieństwa i stanu trzeciego, czyli reszty społeczeństwa we Francji, zwoływane jako doradczy organ króla, zwłaszcza w sprawach ustalania podatków.

Wojna stuletnia (1337 – 1453) i Joanna D’Arc była córką Jacka z Ars i Izabeli Romee w Domremy, wsi wówczas leżącej w księstwie Bar (później dołączonej do prowincji Lotaryngia i przemianowanej na Domrémy-la-Pucelle. **Urodziła się ok. roku 1412.** Rodzice Joanny byli właścicielami około 50 akrów (0,2 km²) ziemi. Nie wystarczało to na utrzymanie rodziny, więc jej ojciec uzupełniał dochody dodatkową pracą jako wiejski urzędnik. Ich okolica, znajdująca się na północno-wschodnim skrawku terytorium Francji, mimo że zewsząd otoczona przez ziemie burgundzkie, wciąż pozostawała wierna koronie francuskiej. Teren ten ustawicznie nękały najazdy Burgundczyków i raz wieś Domremy została spalona.

Joanna w rodzinie otrzymała głębokie wychowanie religijne. Była nadzwyczaj pobożnym i ponad swój wiek poważnym dzieckiem. W trzynastym roku życia złożyła ślub dziewictwa. Zznała również, że swoje pierwsze widzenia miała w wieku 12 lat, gdy była sama na polu. Mówiła, że płakała, gdy głosy

odeszły, gdyż były bardzo piękne. Podczas procesu relacjonowała, że święty Michał Archanioł, święta Katarzyna i święta Małgorzata powiedzieli jej, iż Bóg chce wypędzić Anglików z ziem francuskich i doprowadzić Delfina do Reims, aby tam koronować go na króla Francji

W wieku 16 lat poprosiła krewnego, aby zaprowadził ją do pobliskiego Vaucouleurs, gdzie u dowódcy garnizonu, hrabiego Roberta de Baudricourta, złożyła wniosek o zgodę na wizytę na francuskim dworze królewskim w Chinon. Sarkastyczna odpowiedź Baudricourta nie odstraszyła Joanny. Wróciła w styczniu następnego roku, tym razem uzyskując wsparcie dwóch mężczyzn o wysokiej pozycji: Jeana de Metz i Bertranda de Poulengy. Przy ich poparciu dostała się na drugą rozmowę do Roberta de Baudricourta.

Joanna d'Arc odbyła podróż przez wrogie terytorium w męskim przebraniu. Na dworze w Chinon, podczas prywatnej audiencji, zrobiła ogromne wrażenie na królu Francji Karolu VII. Tymczasem przygotowania finansowane przez teściową Karola, Jolantę Aragońską, do wyprawy mającej wyzwolić Orlean z oblężenia miały się ku końcowi. Joanna złożyła petycję o zezwolenie na wyjazd z wojskiem i o ekwipunek żołnierski. Swój udział uzależniła od otrzymania: pancerza, konia, miecza, sztandaru i świty. Według relacji, jej zbroja i koń były białe. Przyjazd Joanny d'Arc skutecznie obrócił konflikt angielsko-francuski w wojnę religijną

W kwietniu 1429 roku komisja śledcza orzekła, że Joanna "prowadziła nienaganny tryb życia, jest dobrą chrześcijanką obdarzoną cnotą pokory, jest uczciwa i prosta". Teologowie z Poitiers nie osądzili czy inspiracja, z której działa jest boska czy też nie, ale poinformowali Delfina o "korzystnym domniemaniu" boskiej natury jej misji.

Joanna d'Arc przybyła pod Orlean 29 kwietnia 1429 roku, lecz Jan Orleański, pełniący obowiązki wodza armii, początkowo lekceważąco wyłączył Joannę z rady wojennej. Następnie nie poinformował jej o kolejnej bitwie wojsk francuskich z angielskimi. Joanna nie poddała się i była obecna na głównych radach i bitwach. Zakres jej rzeczywistego przywództwa wojskowego jest przedmiotem debaty historycznej.

4 maja Francuzi dowodzeni przez Joannę zaatakowali i zdobyli peryferyjną twierdzę Saint Loup. Joanna "idąc za ciosem" zdobyła z marszu drugą fortecę Saint Jean Le Blanc. Było to bezkrwawe zwycięstwo, bowiem okazało się, że forteca ta była całkowicie opuszczona. Następnego dnia na radzie wojennej Joanna przeciwstawiła się Janowi Orleańskiemu, dowódcy armii, żądając kolejnego ataku na przeciwnika. Jan Orleański, by nie dopuścić do bitwy polecił zamknąć bramy miasta. W tej sytuacji Joanna wezwała mieszczan i zwykłych żołnierzy i zmusiła burmistrza do otwarcia bramy. Z pomocą tylko jednego kapitana wyjechała i zdobyła twierdzę Saint Augustin. Wieczorem tego samego dnia dowiedziała się, że została wyłączona z rady wojennej, nie mogąc zaakceptować jej samowolnej decyzji. Pod jej nieobecność, podczas rady wojennej, przywódcy przed ponownym działaniem, postanowili poczekać na posiłki. Nie zważając na tę decyzję, Joanna d'Arc wciąż domagała się niezwłocznego ataku na główną angielską twierdzę zwaną „les Tourells”. W dniu 7 maja udała się jej przekonać radę wojenną do tego ogromnie ryzykownego ataku. Została uznana za bohaterkę swym heroicznym zaangażowaniem w walkę po tym jak raniona w szyję przez łucznika powróciła do walki by poprowadzić wojsko do ostatecznego natarcia, zwycięstwa nad wojskiem angielskim i zdobyciu „les Tourells”.

Nagle zwycięstwo w Orleanie przekonało dowódców francuskich do zmiany taktyki akcji ofensywnych. Anglicy oczekiwali raczej próby odzyskania Paryża albo ataku na Normandię natomiast w następstwie nieoczekiwanych zwycięstw Joanna d'Arc przekonała Karola VII, aby przyznał jej dowództwo nad armią księcia Jana II Alencon i udzielił jej królewskiej zgody na jej plan polegający na odbiciu pobliskich mostów wzdłuż Loary, jako preludeum do marszu do Reims, leżące w przybliżeniu dwa razy dalej od Paryża i głęboko na terytorium wroga¹. Celem tej śmiałej propozycji Joanny d'Arc było doprowadzenie do koronacji Karola VII w Katedrze w Reims.

Zwycięska armia francuska wyruszyła do Reims z Gien-sur-Loire w dniu 29 czerwca i przyjęła warunkowe poddanie się Burgundczyków. Następnie, 3 lipca przejęła miasto Auxerre. Po drodze każde kolejne miasto poddawało się Francuzom bez stawiania oporu. Troyes, miejsce traktatu, który miał na celu wydziedziczenie Karola VII, skapitulowało po bezkrwawym czterodniowym oblężeniu. Reims otworzyło swe bramy dnia 16 lipca. Koronacja odbyła się następnego dnia rano, mimo że Joanna d'Arc i książę Alencon wzywali do szybkiego marszu na Paryż. Dwór królewski realizował jednak wynegocjowany rozejm z księciem Burgundii.

Joanna d'Arc po drobnych działaniach wojennych w La Charité-sur-Loire w listopadzie i grudniu w 1429 r., w kwietniu 1430 udała się do Compiègne w celu obrony tego miasta przed oblężeniem angielskim i burgundzkim. Lekkoomyślna potyczka z 3 maja 1430 r. doprowadziła do zdobycia Compiègne przez wrogie oddziały. Joanna dostała się do niewoli. W owych czasach panował zwyczaj płacenia okupu za jeńca wojennego, jednak Joannie i jej rodzinie brakowało środków pieniężnych. Joanna próbowała kilka razy uciec. Zdecydowała się nawet na skok z wysokości 70 stóp (21 m), z

wieży w Vermandois do suchej fosy. Po tym wyczynie została przeniesiona do Arras. Angielski rząd wykupił ją od księcia Burgundii Filipa III Dobrego.

Wytoczony jej proces o herezję miał podłoże całkowicie polityczne. Książę Bendford panujący w Anglii domagał się tronu Francji dla swego bratanka Henryka VI. Joanna zaś była odpowiedzialna za koronację jego rywala Karola VII, więc potępienie jej było podkopaniem legalności władzy Karola VII. Postępowanie sądowe rozpoczęło się 9 stycznia 1431 r. w Rouen, gdzie znajdowała się siedziba angielskiego rządu.

Herezja była przestępstwem, za które groziła kara śmierci. 30 maja 1431 r. był ostatnim dniem życia Joanny- została spalona na stosie. Pośmiertna rewizja procesu została rozpoczęta po zakończeniu Wojny stuletniej. Na wniosek inkwizytora generalnego Johana Brehala i matki Joanny Isabelle Romee papież Kalikst III unieważnił to postępowanie znane również jako „proces unieważniający”. Celem dochodzenia było zbadanie, czy proces i wyrok potępiający Joannę d'Arc były sprawiedliwe i zgodne z prawem kanonicznym w roku 1452. Formalne odwołanie wyroku nastąpiło **w listopadzie 1455**.

Król Ludwik XIV Wielki, Król Słońce (ur. 5 września 1638 w Saint-Germain-en-Laye, zm. 1 września 1715 w Wersalu) – król Francji i Nawarry 1643–1715, syn Ludwika XIII z dynastii Burbonów. Gdy zmarł Ludwik XIII, jego syn i następca liczył sobie 4 lata i 2 miesiące. Do czasu osiągnięcia 13 roku życia rządy sprawowali jego matka Anna Austriaczka i Włoch - kardynał Jules Mazarini.

Faktycznie Ludwik XIV przejął samodzielne rządy dopiero w wieku 22 lat, po śmierci Mazariniego w 1661 r. Przygotował się do nich starannie i już w pierwszym roku swego panowania wydał 14 edyktów, zapoczątkowując szerokie i wszechstronne reformy we Francji. Obejmowały one prawodawstwo, finanse, gospodarkę, nowy podział administracyjny kraju, wojsko, porządki publiczne, podatki, cła i inne. Skodyfikowano prawo sądowe, opracowując tzw. wielkie ordonanse: postępowania cywilnego, karnego, prawa handlowego i marynarki. Dwa pierwsze złożyły się na tzw. Kodeks Ludwika XIV. Wszystkie miały na celu umocnienie potęgi i roli państwa oraz władzy absolutnej.

Swój kult władzy budował także na wystawności i bogactwie dworu królewskiego oraz na organizowaniu licznych festynów, widowisk i przedstawień teatralnych, sławiących monarchę i jego czyny. Malowidła Charlesa Le Bruna są wyjątkowym obrazem panowania Ludwika XIV od 1661 do 1678 roku, co zresztą nie jest oderwane od rzeczywistości: Ludwikowi XIV przypisuje się stwierdzenie "*ja jestem ludem i władcą*" lub określa się go jako "*Króla-Słońce*". Królem Słońce nazywano go nie do końca dlatego, że był wielkim monarchą, ale ponieważ lubił się tak przedstawiać oraz kazał wybijać monety ze swoim wizerunkiem na tle słońca.

Król wspierał też rozwój kultury, nauki i sztuki. W okresie jego panowania powstało wiele monumentalnych budowli, realizowanych w stylu dojrzałego baroku. Głównym z nich jest zespół pałacowo-ogrodowy w Wersalu, będący siedzibą dworu królewskiego.

Ludwik XIV nie był władcą tolerancyjnym. W 1685 r. anulował edykt nantejski z 1598 r. o równouprawieniu innowierców. Związana z tym fala represji spowodowała emigrację ponad 200 tys. hugenotów.

Za panowania Ludwika XIV Francja prowadziła liczne wojny, w wyniku których znacznie powiększyło się jej terytorium. Z Hiszpanią, Austrią, Holandią, państwami niemieckimi.

Jego przeciwnicy w 1686 r. zawiązali Ligę Augsburską, w celu powstrzymania dalszej ekspansji Francji. Do wojny z Francją przystąpił cesarz Leopold I i liczne państwa niemieckie, w tym Brandenburgia, Bawaria, Saksonia, Hanower i Hesja-Kassel, Hiszpania, Sabaudia oraz Anglia. Ostatecznie zawarto pokój w 1697 r. w Ryswick. Ludwik XIV nie tylko nie zatrzymał zdobyczy tej wojny, ale też zwrócił większość terenów zajętych, niemniej zatrzymał jeden z najważniejszych - Alzację ze Strasburgiem.

Król Ludwik XIV zmarł w 1715 r., pozostawiając po sobie wielkie, zmodernizowane państwo o scentralizowanej, absolutystycznej władzy królewskiej, będące wzorem dla wielu innych państw Europy, mimo przejściowego krachu gospodarki i finansów królestwa. Zaś francuski dwór w Wersalu stał się salonem mody i etykiety. Bardzo rozbudował się Paryż, osiągając ponad ćwierć miliona mieszkańców i uzyskując nowe eleganckie dzielnice, place, bulwary, mosty, parki oraz liczne obiekty architektoniczne. Odtąd na wiele stuleci stolica Francji stała się równocześnie architektoniczną i kulturalną stolicą całej Europy, zaś język francuski stał się językiem dyplomacji i arystokracji europejskiej.

Napoléon Bonaparte (pierwotnie wł. *Napoleone Buonaparte*), **Napoleon I** (ur. 15 sierpnia 1769 r. w Ajaccio na Korsyce, zm. 5 maja 1821 r. o 17:49, w Longwood na Wyspie Świętej Heleny) – pierwszy konsul Republiki Francuskiej (1799-1804), cesarz Francuzów w latach 1804-1814 oraz 1815, prezydent (1802-1805) i król Włoch w latach 1805-1814.

Urodził się w Ajaccio na Korsyce, w niezamożnej rodzinie adwokata pochodzenia szlacheckiego Carla Marii Buonapartego i jego żony Letycji. Miał liczne rodzeństwo: 4 braci i 3 siostry. Dzięki protekcji gubernatora Korsyki w 1779 roku został zapisany do szkoły wojskowej w Brienne-le-Château. Tam zyskał opinię samotnika, który wolał naukę od towarzystwa lepiej niż on sytuowanych kolegów. Od roku 1784 kontynuował naukę w l'École Militaire w Paryżu. Po zakończeniu nauki w roku 1786 ze stopniem podporucznika został przydzielony do służby w artylerii. Po wybuchu rewolucji od razu opowiedział się po jej stronie. W kwietniu 1791 awansowany na porucznika. W roku 1793 dzięki poparciu Salcietego (członka Konwentu, Korsykanina) i Augustina Robespierre'a (brata wszechwładnego Maximiliena) kapitan Buonaparte jako dowódca artylerii przeforsował swój plan zdobycia zbuntowanego przeciwko Republice i bronionego z morza przez Anglików Tuluzy i za zasługi w trakcie jego zakończonego sukcesem oblężenia został awansowany najpierw z kapitana na szefa batalionu, a potem na generała brygady.

Po upadku jakobinów, z którymi był związany, znalazł się chwilowo w więzieniu, a potem przez kilkanaście miesięcy pozostawał bez przydziału. Dopiero lider Dyrektoriatu Paul Barras, który pamiętał Napoleona z okresu oblężenia Tuluzy, powołał go do objęcia dowództwa nad oddziałami broniącymi Republiki w czasie rojalistycznego powstania 13 Vendémiaire (5 października 1795 roku). Pozwoliło to Napoleonowi kolejny raz wykazać się skutecznością przez zastosowanie w walkach ulicznych artylerii. Po tym wydarzeniu został mianowany dowódcą wojsk wewnętrznych i generałem dywizji.

9 marca 1796 roku, mając 27 lat, poślubił wdowę arystokratkę Józefinę de Beauharnais. Kilka dni po ślubie z Józefiną Napoleon objął dowództwo nad wojskami francuskimi walczącymi z Austriakami na terytorium północnej Italii i spekulowano, że stało się tak z powodu znajomości Józefiny. W latach 1796-1797 Napoleon odniósł we Włoszech wielkie sukcesy militarne, pokonał Austriaków oraz Sardyńczyków i narzucił im pokój w Campo Formio w 1797.

Pod jego rozkazami służyły Legiony Polskie dowodzone przez generała Jana Henryka Dąbrowskiego. W 1797 roku trwała wciąż wojna Francji z Monarchią Brytyjską, ostatnim państwem I koalicji antyfrancuskiej, zawiązanej w 1793 r. przeciwko rewolucji we Francji.

By zmusić Wielką Brytanię do zakończenia wojny, Napoleon Bonaparte zaproponował podbicie Indii - perły Korony Brytyjskiej. W tym celu Napoleon ruszył na Egipt, mający być przyszłą bazą wypadową do ataku na Indie. Wyprawa egipska doszła do skutku w maju 1798 r. Wzięto w niej udział 38 tysięcy marynarzy i żołnierzy oraz 175 uczonych i artystów, którzy mieli badać kulturę i historię Egiptu. Ich zasługą było odkrycie na nowo dla Europy historii starożytnego Egiptu.

Po sukcesach, jakimi było zajęcie Malty i Dolnego Egiptu z Aleksandrią, bitew pod Abukirem i pod piramidami, wojska ekspedycyjne spotykały same niepowodzenia: upiorny klimat, choroby tropikalne, zniszczenie floty francuskiej admirała Bruey'ego 2 sierpnia przez eskadrę angielskich okrętów admirała Nelsona u ujścia Nilu, powstanie ludności w Kairze, ingerencja wojsk tureckich, zajęcie Malty przez Anglików. Ostatecznie Francuzi zmuszeni zostali przez siły turecko-angielskie do kapitulacji w 1801 roku

Napoleon, nie czekając na ostateczne zakończenie kampanii, powrócił do Francji. Doceniając jego zasługi wojenne, obawiający się o swój los Dyrektoriat mianował go dowódcą wojskowym Paryża.

Wykorzystał to i z pomocą wiernych oddziałów i Fouchego zainicjował w Saint Cloud w dniu 9 listopada (18 brumaire'a) 1799 r. zakończony nazajutrz wojskowy zamach stanu. W jego wyniku Dyrektoriat został obalony, a władza w państwie przeszła w ręce trzech konsuli z Napoleonem jako pierwszym konsulem. Rządy miał sprawować przez 10 lat.

Po przejściu władzy dyktatorskiej we Francji, Napoleon Bonaparte działał bardzo energicznie. Przede wszystkim, starając się o uzyskanie poparcia arystokracji, ogłosił amnestię dla rojalistycznych emigrantów. Mogli oni wracać do kraju, ale zarekwirowanych w trakcie rewolucji majątków im nie zwrócono. Podobnie, normując stosunki z Kościołem katolickim przez zawarcie w 1801 roku nowego konkordatu, Napoleon zastrzegł w nim nienaruszalność dokonanych rekwizycji i sprzedaży dóbr kościelnych. Poza tym, konkordat był korzystny dla Kościoła: ustalał pensje dla biskupów, wprowadzał religię do szkół państwowych, ułatwiał budowę nowych kościołów, szkół kościelnych itp.

Napoleon wprowadził szereg reform usprawniających funkcjonowanie państwa. Wprowadził także we Francji po raz pierwszy na świecie obowiązek nieodpłatnej nauki w szkołach publicznych dla ludzi obu płci wszystkich stanów. Przyjęcie zasady nominacji sędziów i zaostrezenie walki z rozbojami, fałszerstwami itp. zaowocowało ograniczeniem korupcji i szybkim wzrostem bezpieczeństwa publicznego. Reforma administracji państwowej, w tym ustanowienie instytucji prefektów w departamentach i merów w gminach, utrzymała się do dziś. Tak samo trwały okazał się Kodeks Cywilny Napoleona z 1804 r. uznawany przez wielu za jego największy sukces. Ustalał on podstawy ustroju: wolność osobistą, równość wobec prawa, laicyzację, nienaruszalność własności prywatnej. Kodeks ten został przyjęty w wielu państwach, m.in. w Księstwie Warszawskim.

Zreformowanie urzędów skarbowych i wprowadzenie podatków pośrednich od soli, tytoniu i alkoholi przyczyniło się do szybkiej poprawy finansów państwa, co umożliwiło np. wypłatę rent.

Poważnym zastrzykiem dla skarbu państwa była sprzedaż w 1803 r. Stanom Zjednoczonym za 15 milionów dolarów terytorium Luizjany w środkowej części Ameryki Północnej.

Dla utwierdzenia swej władzy, po ogólnokrajowym plebiscycie Napoleon koronował się 2 grudnia 1804 r. na cesarza Francuzów.

Z kolei 26 maja 1805 w katedrze w Mediolanie koronował się na króla Włoch.

Jego rządy zdominowane zostały przez szereg wojen, jakie Francja prowadziła prawie bez przerwy od 1800 do 1815 roku. Było ich kilkanaście i brały w nich udział, w zmiennych koalicjach, wszystkie państwa europejskie. Fronty wojen rozciągały się od Lizbony po Moskwę i od Anglii i Szwecji po Italię. Napoleon walczył w Austrii, Hiszpanii oraz w Niemczech, odnosząc wielkie zwycięstwa pod Marengo, Ulm, Austerlitz, Frydlandem, Somosierrą, Wagram, ponosząc jednak klęski na morzu pod Abu Kirem oraz Trafalgarem. W 1812 roku cesarz postanowił, wobec słabnącego sojuszu z Aleksandrem I i narastającego napięcia międzynarodowego, wypowiedzieć wojnę Imperium Rosyjskiemu. 24 czerwca 1812 roku Wielka Armia przekroczyła Niemen i rozpoczęła marsz na wschód. Stoczył tu dwie zwycięskie bitwy – pod Smoleńskiem i Borodino (ponieważ Napoleon miał w tym dniu wysoką gorączkę, przeciw Rosjanom Wielką Armię poprowadził marszałek Ney, za co otrzymał później tytuł "księcia Moskwy"). Pomimo zajęcia spalonej Moskwy, nie doczekawszy się na traktat pokojowy Napoleon zarządził odwrót, w czasie którego w wyniku potyczek z partyzantami i niesprzyjającej pogody (zima) stracił wielu żołnierzy.

W wyniku podbojów i aneksji Francja do 1812 r. powiększyła swe terytorium do 750 tys. km², mając 44 mln mieszkańców. Przyłączone zostały do niej: Belgia, Holandia, prowincje niemieckie nad Morzem Północnym, Prowincje liryjskie na Bałkanach oraz znaczna część terenów włoskich wzdłuż zachodnich wybrzeży Morza Śródziemnego, po Rzym włącznie. Ponadto w bezpośredniej zależności od Francji znajdowały się królestwa Hiszpanii, Włoch i Neapolu, niemiecki Związek Reński, szwajcarska Republika Helwecka i Księstwo Warszawskie.

Napoleon Bonaparte rozwiódł się z Józefiną, ponieważ nie dała mu ona potomka i ożenił się z córką pokonanego cesarza austriackiego Franciszka II – Marią Ludwiką z którą miał syna, zwanego później Napoleonem II.

Po klęsce Francuzów w kampanii moskiewskiej wojna rozgorzała ponownie w 1813 r. na terytoriach niemieckich. Napoleonowi udało się sprowadzić z Francji nową 150-tysięczną armię i początkowo odniósł zwycięstwa w bitwach pod Lützen, Dreznen i Budziszynem. Poniósł jednak klęskę w wielkiej Bitwie Narodów pod Lipskiem, rozegranej w dniach 16 – 19 października 1813 roku

31 marca 1814 roku rozpoczęła się okupacja Paryża. Pod wpływem nalegań marszałków Napoleon abdykował 6 kwietnia, zrzekając się władzy na rzecz syna. Koalicja zawiązana przeciwko Napoleonowi zażądała jednak bezwarunkowej kapitulacji, której Napoleon dokonał 11 kwietnia 1814 roku. Zesłano go na wyspę Elbę, położoną na Morzu Śródziemnym, 20 km od wybrzeża Włoch. Napoleon uciekł z Elby 26 lutego 1815 roku i powrócił do Francji 1 marca 1815. Tak rozpoczęło się słynne 100 dni Napoleona, zakończone ostatecznie jego klęską 18 czerwca 1815 roku w bitwie pod Waterloo na terytorium Belgii.

Wojny napoleońskie zakończyły się na terenie Belgii w 1815 r. kapitulacją Francji i internowaniem obalonego Napoleona na Wyspie Świętej Heleny na południowym Atlantyku. Na zesłaniu na Wyspie Świętej Heleny Napoleon przebywał 6 lat. Podczas zesłania cesarz Francuzów nie mógł się pogodzić z klęską i podjął trzy próby samobójcze, które zakończyły się niepowodzeniem¹. Zmarł 5 maja 1821 r. w wieku 52 lat. W 1840 r. jego zwłoki przewieziono do Paryża i złożono w sarkofagu w kościele Inwalidów.

„Moja sława nie polega na tym, że wygrałem 40 bitew. Waterloo wymazało wspomnienie tych zwycięstw, ale nie wymaze tego co żyć wiecznie będzie – mojego kodeksu cywilnego”.

Charles André Joseph Marie de Gaulle ur. 22 listopada 1890 w Lille, zm. 9 listopada 1970 w Colombey-les-Deux-Églises.

De Gaulle przyszedł na świat w starej szlacheckiej, aczkolwiek zubożałej rodzinie. Jego ojcem był Henri de Gaulle profesor wielu liceów prowadzonych przez jezuitów. Przyszły prezydent wyrastał w atmosferze patriotyzmu i tolerancyjnego katolicyzmu. Od roku 1895 uczęszczał do szkoły prowadzonej przez zakonników z Bractwa Szkół Świętego Tomasza z Akwinu. Po jej ukończeniu, w wieku 10 lat został przyjęty do jezuickiego gimnazjum Niepokalanego Poczęcia. W związku z likwidacją tej szkoły, wraz z końcem roku szkolnego 1905-1906 kontynuował przez rok naukę w gimnazjum Najświętszego Serca w belgijskim mieście Antoing. Rok ten poświęcił na przygotowania do egzaminów wstępnych do Saint-Cyr-l'École. Miał czworo rodzeństwa (trzech braci i siostrę).

Kariera wojskowa (1910-1940)

W roku 1909 odbył roczny staż w 33 pułku piechoty, w stopniu szeregowca, gdzie koledzy ze względu na wysoki wzrost nazywali go szparagiem lub dwumetrowcem. Od 1910 roku uczęszczał do Akademii Wojskowej Saint -Cyr, później ponownie służył w 33 pułku piechoty w Arras, w stopniu podporucznika dowodząc plutonem. Jego przełożonym był pułkownik Philippe Pétain. W czasie I wojny światowej był trzykrotnie ranny, a w marcu 1916 roku raniony pod Verdun został wzięty do niewoli. W czasie pobytu w niewoli podjął 5 prób ucieczki, wskutek czego osadzono go w obozie dla jeńców wykazujących skłonność do ucieczek w Ingolstadt, gdzie zaprzyjaźnił się z więzionym tam rosyjskim oficerem, późniejszym marszałkiem, Michaiłem Tuchaczewskim.

Po powrocie z niewoli zaciągnął się do 5 pułku strzelców polskich w Sille-le-Guillaume i wraz z pułkiem przybył do Polski. Od kwietnia 1919 do stycznia 1921 roku przebywał w Kutnie jako instruktor w składzie francuskiej misji wojskowej pod komendą gen. Maxime Weyganda, jak również w dawnej szkole Gwardii Cesarskiej w Rembertowie, gdzie wykładał teorię taktyki. W lipcu i sierpniu 1920 roku został na krótko wcielony do polskiej jednostki bojowej i awansowany do stopnia majora. W 1921 zaoferowano mu stały przydział, jednak odmówił jego przyjęcia i powrócił do Francji, gdzie następnie wykładał dzieje wojskowości w Saint-Cyr.

Od października 1927 roku był dowódcą batalionu w Trewirze, w 1929 roku został przeniesiony do Libanu. Od 1931 roku pracował w Sekretariacie Generalnym Obrony Narodowej. W 1934 roku wydał niezgodną z francuską doktryną wojskową pracę "Vers l'armée du métier" ("Ku armii zawodowej"), w której pokazywał potrzebę technicznego usprawnienia armii, aby była ona zdolna do prowadzenia wojny manewrowej, a nie pozycyjnej.

We wrześniu 1937 roku został dowódcą 507 pułku czołgów w Metz, w grudniu awansował na pułkownika. W kwietniu 1940 roku powierzono mu dowództwo 4 dywizji pancernej. 25 maja został tymczasowo podniesiony do rangi generała brygady. 5 czerwca został mianowany podsekretarzem stanu do spraw wojny z teką wiceministra w rządzie Paul Reynauda. Jednak już 14 czerwca wojska niemieckie wkroczyły do Paryża, rząd udał się do Bordeaux a 16 czerwca marszałek Pétain został premierem Francji po uzyskaniu większości przez stronnictwo kapitulacyjne. Zwolennicy kontynuacji walki w oparciu o terytoria zamorskie Francji (Georges Mandel) zostali internowani na pokładzie okrętu w Casablance.

Wolna Francja (1940-1944)

De Gaulle ewakuował się drogą lotniczą z Francji dzięki pomocy Winstona Churchilla. W dniu 18 czerwca wygłosił w Londynie na falach BBC słynny radiowy apel do narodu francuskiego, wzywający do dalszej walki. Założył tam komitet "Wolna Francja". 29 czerwca Wielka Brytania uznała de Gaulle'a za "przywódcę wszystkich Wolnych Francuzów, gdziekolwiek by się znajdowali", Stany Zjednoczone w dalszym ciągu uznawały rząd Vichy.

§ lipca 1940, sąd wojskowy w Tuluzie skazał zaocznie de Gaulle na 4 lata więzienia. W następnym procesie w Clermont - Ferrand, 2 sierpnia tego roku, skazano go na karę śmierci, degradację wojskową i konfiskatę dóbr za zdradę stanu.

Mimo to, stopniowo rosło poparcie dla de Gaulle'a. Wiele terytoriów zamorskich Francji zdecydowało mu się podporządkować wbrew woli rządu Vichy. Były to: Chandernagor, Nowe Hebrydy, Nowa Kaledonia, Francuska Afryka Równikowa, Kamerun i Gujana Francuska. 27 października w Brazzaville zapowiedział utworzenie Rady Obrony Francji mającej kierować francuskimi wysiłkami wojennymi i mającej współpracować z rządem Wolnej Francji. W grudniu Rada została uznana przez Wielką Brytanię.

Mimo początkowego osamotnienia, de Gaulle wzmacniał pozycję swoją i Wolnej Francji na arenie międzynarodowej, starając się, aby Wolni Francuzi brali udział czynny i decyzyjny we wszystkim, co dotyczyło się Francji i jej terytoriów. Przyszła też pora na działania na terytorium Francji, gdzie 1 stycznia 1942 roku został przerzucony Jean Moulin z powierzoną mu przez de Gaulle'a misją zjednoczenia francuskiego ruchu oporu. Zdecydowali oni o powołaniu do życia Krajowej Rady Ruchu Oporu.

Cały czas wzmacniał de Gaulle swoją pozycję wobec państw alianckich. 24 września 1941 powołano Francuski Komitet Narodowy (CFN) pod jego przewodnictwem – chodziło o utworzenie prawdziwego rządu, który mógłby zostać uznany przez Londyn, Waszyngton i Moskwę. 14 lipca 1942 roku Wolna Francja zmieniła nazwę na Francję Walczącą. Pod naciskiem Churchilla i Roosevelta 14 stycznia 1943 roku spotkał się w Casablance z popieranym przez Amerykanów generałem Henrim Giraudem. 4 czerwca w Algierze na pierwszym wyzwolonym terytorium Francji razem powołali Francuski Komitet Wyzwolenia Narodowego (CFLN) początkowo z Giraudem jako dowodzącym wojskiem i de Gaullem

jako szefem rządu. CFLN został uznany przez Wielką Brytanię, ZSRR i Stany Zjednoczone 26 sierpnia.

De Gaulle odnosił coraz to nowe sukcesy. W lipcu, po rozruchach, Antyle przyłączyły się do Wolnej Francji, generał został triumfalnie przyjęty w Maroku i Tunezji, wreszcie po ponad miesiącu walk 8 października 1943 Korsyka została wyzwolona jako pierwszy kontynentalny departament Francji.

Na czele państwa i rządu (1944-1946)

3 czerwca 1944 Francuski Komitet Wyzwolenia Narodowego (CFLN) został przekształcony w Tymczasowy Rząd Republiki Francuskiej (GPRF), na czele z de Gaullem.

25 sierpnia 1944 gen. Charles de Gaulle wkroczył do wiwatującego Paryża. 9 września GPRF przeniósł się z Algieru do Paryża, uzupełniono skład rządu przyjmując do niego także komunistów. W październiku Tymczasowy Rząd Republiki Francuskiej został uznany na arenie międzynarodowej.

W maju 1945 roku armia francuska liczyła 1 milion 250 tysięcy żołnierzy i dystansując armię i flotę Kanady. Francja wystawiła czwartą co do wielkości armię koalicji antyhitlerowskiej w Europie (po radzieckiej, amerykańskiej i brytyjskiej) zarówno pod względem ogólnej liczebności jak i liczby żołnierzy walczących na frontach – w Europie Zachodniej, na froncie wschodnim i na Pacyfiku. Na rozkaz de Gaulle'a oddziały I armii francuskiej w marcu 1945 roku wkroczyły na terytorium Niemiec i zaczęły ustanawiać tam francuska administrację okupacyjną. Miało to poważny wpływ na umocnienie międzynarodowej pozycji Francji i wydzielenie jej stref okupacyjnych w Niemczech i Austrii wraz z francuskimi sektorami w Berlinie i Wiedniu.

De Gaulle nie został zaproszony na obrady podczas konferencji jałtańskiej, która zakończyła się w lutym 1945 roku. Francja jako czwarte mocarstwo koalicji antyhitlerowskiej brała natomiast udział w ceremonii kapitulacji III Rzeszy. Weszła jako członek stały do Rady Bezpieczeństwa ONZ w czerwcu tego roku. Nie wzięła jednak udziału w konferencji poczdamskiej. Ostatecznie w 1955 de Gaulle ogłosił własne wycofanie się z życia publicznego.

Ponownie na czele państwa (1958-1969)

W związku z trudną do opanowania sytuacją w Algierii i znalezieniem się Francji na skraju wojny domowej 1 października 1958 r. utworzono Unię na rzecz Nowej Republiki, mającą popierać de Gaulle'a, która świetnie wypadła w wyborach 30 października. Dekretem z 19 grudnia de Gaulle ustanowił organy Wspólnoty Francuskojęzycznych Państw Afryki, tworząc w ten sposób system federalny. 21 grudnia 1958 roku Charles de Gaulle został I prezydentem V Republiki Francji.

We wrześniu 1959 roku de Gaulle zapowiedział pozostawienie Algierczykom samookreślenia swojej przyszłości. W grudniu Mali, Senegal i Madagaskar opowiedziały się za swoją niepodległością.

Proklamacja niepodległości Kamerunu miała miejsce 1 stycznia 1960 r. W czerwcu tego roku niepodległość ogłosiły Federacja Mali (republiki Sudanu Zachodniego i Senegalu) i Madagaskar, w sierpniu Górna Wolta, Nigeria, Gabon, Wybrzeże Kości Słoniowej, Kongo, Republika Środkowoafrykańska i Czad.. Po rozpadzie Federacji Mali narodziły się Senegal i Mali.

W listopadzie suwerenność uzyskała Mauretania.

De Gaulle prowadził politykę niezależności od USA, dążył do zbudowania potęgi militarnej Francji, w tym nuklearnej. W lutym 1960 r. wykonano pierwszą próbę atomową.

W listopadzie de Gaulle w przemówieniu użył sformułowania "Algieria algierska". W styczniu 1961 roku w referendum większość Francuzów i Algierczyków, mieszkających w tym kraju, poparła samookreślenie Algierii. Ostatecznie, po dyskusjach w sprawie podziału terytorialnego Sahary, 19 marca 1962 roku podpisano układy w Evian.

W 1962 r. de Gaulle zaproponował referendum w sprawie wprowadzenia powszechnego głosowania na prezydenta. W styczniu 1963 roku podpisał Traktat Elizejski o współpracy RFN i Francji.

31 stycznia 1964 roku de Gaulle uznał rząd komunistyczny Chin wbrew stanowisku USA. Popierał także narody Ameryki Łacińskiej w walce o niepodległość, sprzeciwiał się poczynaniom amerykańskim w Wietnamie.

W grudniu 1965 r. de Gaulle został wybrany w wyborach powszechnych na prezydenta. Po 8 miesiącach nie uczestniczenia w obradach, w styczniu 1966 r. Francja wróciła do obrad Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG). Jednocześnie de Gaulle zapowiedział, że w ciągu roku zostaną zlikwidowane obce bazy wojskowe na terenie Francji. Obawiając się całkowitego wystąpienia Francji ze struktur sojuszu USA ewakuowały swoje bazy i sztaby NATO do innych państw.

We wrześniu 1967 roku de Gaulle odbył wizytę w Polsce, gdzie był entuzjastycznie witany.

W trakcie swojej wizyty prezydent podkreślał między innymi polskość Ziemi Odzyskanych

Po jednym z zamachów, w którym uniknął śmierci dzięki rozwiązaniom technicznym Citroena DS stał się wielbicielem tego auta. Marka Citroen wielokrotnie tworzyła specjalne auta dla prezydenta de Gaulle.

Odejście (1968-1970) 28 kwietnia 1969 roku de Gaulle podał się do dymisji. Umarł półtora roku później w swojej posiadłości w Colombey-les-Deux-Églises. Jego pogrzeb miał charakter prywatny. W dniu pogrzebu w paryskiej katedrze Notre-Dame została odprawiona uroczysta msza święta w intencji zmarłego, podczas której najwyższy hołd złożyli przedstawiciele władz francuskich i przywódcy z całego świata. We mszy uczestniczyli m. in: prezydent Francji Georges Pompidou z małżonką, prezydent USA Richard Nixon, król Belgów Baudouin, królowa Holandii Juliana, Wielki Księżę Luksemburga Jean, Cesarz Etiopii Haile Selassie, Szach Iranu Mohammad Reza Pahlawi, przewodniczący Prezydium Rady Najwyższej ZSRR Nikołaj Podgorny, kanclerz RFN Kurt Georg Kiesinger, prezydent Cypru Makarios III i głowy kilkudziesięciu innych państw. Polskę reprezentował przewodniczący Rady Państwa Marian Spychalski.